

KM การจัดการองค์ความรู้
(Knowledge Management)

แนวทางการยกระดับความเข้มแข็ง
ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
ในจังหวัดบุรีรัมย์
ปีงบประมาณ 2566

โดย

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เมษายน 2566

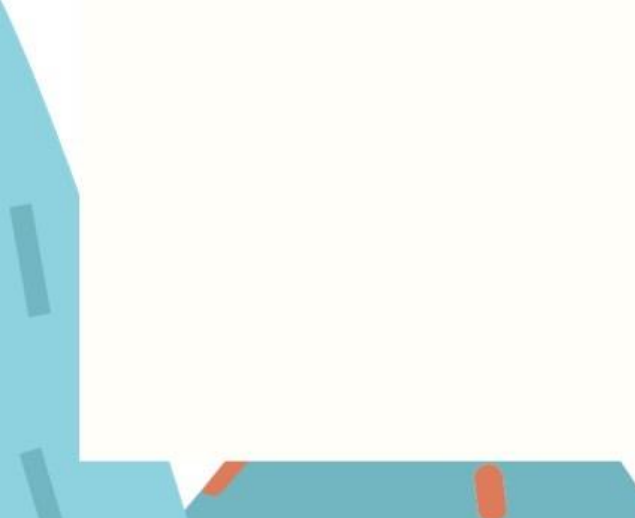

คำนำ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้สรุปผลการจัดระดับชั้นสหกรณ์ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 จำนวน 7,616 แห่ง ในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท ของสหกรณ์ทั่วประเทศ เพื่อให้สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด นำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และพัฒนาสหกรณ์ในส่วนข้อที่ต่ำกว่าชั้น ทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขพัฒนาและพัฒนาสหกรณ์แต่ละระดับ สู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ จึงได้จัดทำองค์ความรู้ เรื่อง แนวทางการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้บุคลากรได้ทราบเกี่ยวกับเกณฑ์ การจัดระดับ สหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน การวิเคราะห์สหกรณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาหรือแก้ไข ยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต ตลอดจนใช้เป็นกรอบทิศทาง ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ร่วมผลักดันให้สหกรณ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีผลการจัดระดับที่ดีขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรและมวลสมาชิกต่อไป

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์

เมษายน 2566

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์	1
บทที่ 2 ความรู้ทางวิชาการที่ใช้ในการดำเนินการ	
การจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์สหกรณ์	2
บทที่ 3 ผลการดำเนินงานและแนวทางการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์	7
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะ	16
บรรณานุกรม	17

บทที่ 1 บทนำ

1. 1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งต้องการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในบทบาทหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกร ดังนั้น เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีบัญชามอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดระดับสหกรณ์ พร้อมแนวทางแก้ไขและพัฒนาสหกรณ์แต่ละระดับ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาระดับชั้นสหกรณ์เพื่อศึกษา วิเคราะห์กำหนดเกณฑ์การจัด ระดับชั้นสหกรณ์ และประเมินสถานภาพสหกรณ์ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสหกรณ์รวมทั้งขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ เกิดผลสำเร็จตามนโยบายดังกล่าว

กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยกองแผนงาน กลุ่มติดตามและประเมินผล ได้สรุปผลการจัดระดับชั้นสหกรณ์ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 115 แห่ง ในภาพรวมของสหกรณ์ ทั้ง 7 ประเภท ปรากฏว่า สหกรณ์มีระดับความเข้มแข็งชั้น 1 จำนวน 31 แห่ง (ร้อยละ 26.96) ระดับความเข้มแข็งชั้น 2 จำนวน 67 แห่ง (ร้อยละ 58.26) ระดับความเข้มแข็งชั้น 3 จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 3.48) และระดับความเข้มแข็งชั้น 4 จำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 11.30) โดยรายละเอียด ดังนี้

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มอบหมายให้กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์จัดทำองค์ความรู้ เรื่อง แนวทางการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสหกรณ์ส่วนใหญ่ในจังหวัดบุรีรัมย์มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความเข้มแข็งเพื่อยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการแนะนำ ส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขปัญหาของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ความเข้าใจในเรื่องเกณฑ์การยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์แก่บุคลากรของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำไปวิเคราะห์สหกรณ์และใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็ง

1. 2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในการส่งเสริมสหกรณ์และผู้เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- 3) เพื่อเป็นการจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ตามระดับชั้นสำหรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ให้สอดคล้องในแต่ละระดับชั้น

บทที่ 2 ความรู้ทางวิชาการที่ใช้ในการดำเนินงาน

2.1 เกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์

1. ความสามารถในการให้บริการสมาชิก (การมีส่วนร่วม) จะเป็นการประเมินว่าสหกรณ์มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้บริการแก่สมาชิกในด้านต่าง ๆ เช่น การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การแปรรูปผลผลิต และการรวบรวมผลผลิต มีสัดส่วนต่อสมาชิกทั้งหมดมากน้อยเพียงใด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	สัดส่วนสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจ
4	มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70
2	ระหว่าง 60-69
0	น้อยกว่าร้อยละ 60

(คำอธิบาย : วัดผลจากจำนวนสมาชิกที่ใช้บริการ/ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์อย่างน้อย 1 ด้าน (ไม่นับซ้ำ) ตัวอย่าง เช่น สหกรณ์เป้าหมายที่จะยกระดับขึ้นสหกรณ์ จาก **ชั้น 2 ไปสู่ชั้น 1** ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 100 คน ต้องมีจำนวนสมาชิกที่ร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์อย่างน้อย 1 ด้านขึ้นไป จำนวน 70 คน)

2. ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ (อัตราส่วนทางการเงิน) เป็นการประเมินจากอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจและการบริหารงานของสหกรณ์ โดยพิจารณาจากการพึ่งพาตนเอง ความมั่นคงทางการเงิน คุณภาพของลูกหนี้ สภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ และประสิทธิภาพในการบริหารงาน (*อิงเกณฑ์การประเมินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์) เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	อัตราส่วนทางการเงิน
4	มั่นคงดีมาก
3	มั่นคงดี
2	มั่นคงตามมาตรฐาน
1	ต่ำกว่ามาตรฐาน
0	ต้องปรับปรุง,ต้องแก้ไขเร่งด่วน

คำอธิบายการประเมินจากอัตราส่วนทางการเงินในแต่ละระดับคะแนน ดังนี้:

ระดับมั่นคงดีมาก หมายถึง ระดับที่มีความมั่นคงทางการเงินดีมาก สามารถรับผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้ดี

ระดับมั่นคงดี หมายถึง ระดับที่มีความมั่นคงทางการเงินดี สามารถรับผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของภาวะธุรกิจไม่เต็มที่ ซึ่งต้องระมัดระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในบางด้าน

ระดับมั่นคงตามมาตรฐาน หมายถึง ระดับที่มีความมั่นคงทางการเงินตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถรับผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้พอสมควร แต่ต้องระมัดระวังความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน มิฉะนั้นอาจเป็นผลให้เกิด ความเสียหายทางการเงินได้

ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ระดับที่ยังไม่มีความมั่นคงทางการเงินตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถรับผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้บ้างแต่ค่อนข้างประปราย ดังนั้นการบริหารจัดการต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินให้เข้มแข็งขึ้น

ระดับต้องปรับปรุง หมายถึง ระดับที่มีความอ่อนไหวทางการเงิน ยังไม่สามารถรับผลกระทบที่เกิดจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้ จึงต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขด้านการบริหารจัดการทางการเงินในหลายๆ ด้าน เพื่อให้พ้นจากสภาวะของการตกต่ำทางธุรกิจ

ระดับต้องแก้ไขเร่งด่วน หมายถึง ระดับที่ไม่มีความมั่นคงทางการเงิน เนื่องจากมีส่วนขาดแห่งทุน ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มิฉะนั้นอาจต้องประสบกับสภาพที่ต้องล้มละลาย

สัดส่วนตัวแปรชี้วัดเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

- อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (เท่า)
- อัตราผลตอบแทนต่อทุนของสหกรณ์ (ร้อยละ)
- อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)
- อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)
- อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (ร้อยละ)
- อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)
- อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (ร้อยละ)

3. **ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร** จะประเมินจากชั้นคุณภาพของการควบคุมภายในของสหกรณ์ (*อิงเกณฑ์การประเมินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์) มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนน	การควบคุมภายใน
4	ดีมาก
3	ดี
2	พอใช้
1	ต้องปรับปรุง
0	ไม่มีการควบคุมภายใน

คำอธิบายคุณภาพการควบคุมภายในในแต่ละระดับคะแนน ดังนี้:

ดีมาก หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร กำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลดีมาก เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพดีมาก รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของ ผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้และทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึง สภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดีมาก

ดี หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร กำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลดี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนิน ธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพดี รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้และทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึง สภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดี

พอใช้ หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร กำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลพอสมควร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพพอใช้ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของ ผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วน ของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้และทันเวลาพอสมควร ซึ่งยัง ครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการ ควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้ว อยู่ใน ระดับพอใช้

ต้องปรับปรุง หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากร ในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่ ไม่สมเหตุสมผล ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ได้ว่าการ ดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของ ผู้บริหารการป้องกัน รักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วน ของการบันทึกบัญชี และการ จัดทำข้อมูลทางการเงินที่ควรปรับปรุงเพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ อย่างทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึง สภาพแวดล้อมของการควบคุม ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้น ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการ ประเมินแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุง

4.ประสิทธิภาพของการบริหารงาน จะประเมินถึงการบริหารงานขอคณะกรรมการ โดยพิจารณาจาก การเกิดข้อบกพร่องในการบริหารงานของสหกรณ์

คะแนน	ข้อบกพร่อง
4	ไม่มีข้อบกพร่อง
2	มีข้อบกพร่อง ได้รับการแก้ไขแล้ว
0	มีข้อบกพร่อง และยังไม่แก้ไขแล้วเสร็จ

ไม่มีข้อบกพร่อง หมายถึง สหกรณ์ปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย

มีข้อบกพร่อง ได้รับการแก้ไขแล้ว หมายถึง สหกรณ์ได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องจนได้รับ คินค่าเสียหายครบถ้วน หรือสหกรณ์ได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมแล้ว หรือสหกรณ์มีการจัดให้ผู้รับ ผลิตจัดทำหนังสือรับสภาพหนี้ และมีการผ่อนชำระเป็นปกติ

มีข้อบกพร่อง และยังไม่แก้ไขแล้วเสร็จ หมายถึง สหกรณ์ยังไม่เริ่มดำเนินการแก้ไข หรืออยู่ ระหว่างดำเนินการแก้ไข

โดยแบ่งระดับชั้นของสหกรณ์และมีเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น ดังนี้

1. **ชั้น 1 (Class 1)** เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 70 และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับมาตรฐานขึ้นไป มีชั้นคุณภาพ การควบคุมภายในดีถึงดีมาก และไม่มีข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน

2. **ชั้น 2 (Class 2)** เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้ระหว่างร้อยละ 60 – 69 และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน มีชั้นคุณภาพการ ควบคุมภายในในระดับพอใช้หรือสหกรณ์ที่เคยเกิดข้อบกพร่องแต่ได้รับการแก้ไขแล้ว

3. **ชั้น 3 (Class 3)** เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้ต่ำกว่าร้อยละ 60 และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับต้องปรับปรุงและมีชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน ต้องปรับปรุง หรือไม่มีระบบการควบคุมภายใน หรือเป็นสหกรณ์ที่เกิดข้อบกพร่องซึ่งยังแก้ไข ไม่แล้วเสร็จ

4. **ชั้น 4 (Class 4)** เป็นสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกกิจการแล้ว อยู่ในระหว่างการ ชำระบัญชี

* ชั้น 3 เป็นสหกรณ์ที่ 1. ข้อบกพร่อง 0 (เงื่อนไขเดียว) **หรือ**

2. มีส่วนร่วมต่ำกว่า 60 % + อัตราส่วนทางการเงินต้องปรับปรุง/ต้องแก้ไข

เร่งด่วน + ไม่มีควบคุม ภายใน/ต้องปรับปรุง (ต้องมีครบ 3 เงื่อนไข)

*ตารางสรุปเกณฑ์การประเมินผลเพื่อยกระดับชั้นสหกรณ์ในแต่ละระดับ

เกณฑ์การประเมิน	ชั้น 1	ชั้น 2	ชั้น 3
1. ความสามารถ ในการบริการสมาชิก (การมีส่วนร่วม)	4 คะแนน (มากกว่าหรือ เท่ากับ 70%)	2 คะแนน (60 – 6๙)	0 คะแนน (ต่ำกว่า 60%)
2. ประสิทธิภาพ ในการดำเนินธุรกิจ (อัตราส่วนทางการเงิน)	4,3,2 คะแนน (มั่นคงดีมาก,มั่นคงดี, มั่นคงตามมาตรฐาน)	1 คะแนน (ต่ำกว่ามาตรฐาน)	0 คะแนน (ต้องปรับปรุง, ต้อง แก้ไขเร่งด่วน)
3. ประสิทธิภาพ ใน การจัดการองค์กร (การควบคุมภายใน)	4,3 คะแนน (ควบคุมดีมาก, ดี)	2 คะแนน (พอใช้)	1, 0 คะแนน (ต้องปรับปรุง, ไม่มี ควบคุมภายใน)
4. ประสิทธิภาพ ของการ บริหารงาน (ข้อบกพร่อง)	4 คะแนน (ไม่มีข้อบกพร่องหรือ ได้ ดำเนินการแก้ไข แล้วเสร็จสมบูรณ์)	2 คะแนน (มีข้อบกพร่องซึ่งได้ดำเนินการ แก้ไขแล้วเสร็จแต่ต้องติดตามหรือ อยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไข)	0 คะแนน (มีข้อบกพร่องและยัง ไม่เริ่มดำเนินการ แก้ไข)

หมายเหตุ : เกณฑ์ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร (การควบคุมภายใน) นำมาจาก RQ 2 ของผู้สอบบัญชี
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

- คำอธิบาย : 1. สหกรณ์ที่มีข้อบกพร่องและยังแก้ไขไม่แล้วเสร็จ อยู่ชั้น 3
2. สหกรณ์ที่มีส่วนร่วมต่ำกว่า 60 % + อัตราส่วนทางการเงินต้องปรับปรุง/ต้องแก้ไข เร่งด่วน + ไม่มี ควบคุมภายใน/ต้องปรับปรุง (ต้องมีครบ 3 เงื่อนไข) อยู่ในระดับชั้น 3
3. มีส่วนร่วมต่ำกว่า 70 % + อัตราส่วนทางการเงินมั่นคงดีมาก, มั่นคงดี, มั่นคง ตามมาตรฐาน + มีควบคุมภายในดี/ดีมากและไม่มีข้อบกพร่อง (ต้องมีครบ 4 เงื่อนไข) อยู่ในระดับชั้น 1
4. สหกรณ์อื่น ๆ จะอยู่ระดับชั้น 2

บทที่ 3

ผลการดำเนินงานและแนวทางการยกระดับชั้นสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยกองแผนงาน กลุ่มติดตามและประเมินผล ได้สรุปผลการจัดระดับชั้นสหกรณ์ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 115 แห่ง ในภาพรวมของสหกรณ์ ทั้ง 7 ประเภท ปรากฏว่า สหกรณ์มีระดับความเข้มแข็งชั้น 1 จำนวน 31 แห่ง (ร้อยละ 26.96) ระดับความเข้มแข็งชั้น 2 จำนวน 67 แห่ง (ร้อยละ 58.26) ระดับความเข้มแข็งชั้น 3 จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 3.48) และระดับความเข้มแข็งชั้น 4 จำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 11.30) โดยรายละเอียด ดังนี้

ที่	รายชื่อสหกรณ์	การมีส่วนร่วม	เสถียรภาพ	ควบคุมภายใน	ข้อบกพร่อง	ระดับชั้น
1	สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานส่วนตำบลจังหวัดบุรีรัมย์	4	2	3	4	1
2	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์	4	4	4	4	1
3	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์	4	3	4	4	1
4	สหกรณ์ออมทรัพย์องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์	4	4	4	4	1
5	สหกรณ์การเกษตรเมืองบุรีรัมย์	4	4	4	4	1
6	สหกรณ์การเกษตรห้วยราช	4	2	3	4	1
7	สหกรณ์สตรีฟลอปลาซัย	4	2	3	4	1
8	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	4	2	4	4	1
9	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์	4	3	4	4	1
10	สหกรณ์การเกษตรชาวไร่อ้อยบุรีรัมย์ร่วมใจ	4	4	3	4	1
11	สหกรณ์การเกษตรรดาวพัฒนาบุรีรัมย์	4	4	3	4	1
12	สหกรณ์การเกษตรนาโพธิ์	4	2	4	4	1
13	สหกรณ์การเกษตรสตึก	4	2	3	4	1
14	สหกรณ์สตรีนาโพธิ์	4	2	3	4	1
15	สหกรณ์สตรีสตึก	4	3	3	4	1
16	สหกรณ์กองทุนสวนยางโนนสุวรรณ	4	2	3	4	1
17	สหกรณ์การเกษตรปะคำ	4	2	4	4	1
18	สหกรณ์โคนมโนนสุวรรณ	4	2	3	4	1
19	สหกรณ์โคนมอำเภอปะคำ	4	2	3	4	1
20	สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนก้านเหลือง	4	4	3	4	1

ที่	รายชื่อสหกรณ์	การมีส่วนร่วม	เสถียรภาพ	ควบคุมภายใน	ข้อบกพร่อง	ระดับชั้น
21	สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนหนองไทร	4	2	4	4	1
22	สหกรณ์สตรีเฉลิมพระเกียรติบุรีรัมย์	4	2	3	4	1
23	สหกรณ์สตรีโนนสุวรรณ	4	4	4	4	1
24	สหกรณ์กองทุนสวนยางโคกเพชรโนนดินแดง	4	3	4	4	1
25	สหกรณ์การเกษตรชุมชนบ้านสารภี	4	3	3	4	1
26	สหกรณ์การเกษตรระหานทราย	4	2	4	4	1
27	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำสนามบิน	4	3	3	4	1
28	สหกรณ์การเกษตรหนองกี่	4	2	3	4	1
29	สหกรณ์การเกษตรหนองหงส์	4	2	3	4	1
30	สหกรณ์นิคมแคนดง	4	3	3	4	1
31	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูบุรีรัมย์	4	3	4	4	1
32	สหกรณ์ออมทรัพย์มณฑลทหารบกที่ 26	4	3	3	2	2
33	สหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันอุดมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์	0	0	2	4	2
34	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์	4	1	3	4	2
35	สหกรณ์การเกษตรกระสัง	4	2	3	2	2
36	สหกรณ์การเกษตรตำบลปราสาท	4	4	1	4	2
37	สหกรณ์การเกษตรบ้านด่าน	0	1	3	4	2
38	สหกรณ์การเกษตรพลับพลาชัย	0	0	3	4	2
39	สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.บุรีรัมย์	0	2	3	4	2
40	สหกรณ์การเกษตรมันคง	0	1	0	4	2
41	สหกรณ์การเกษตรและเทคโนโลยีหนองตาด	0	2	1	4	2
42	สหกรณ์ผู้สูบน้ำด้วยไฟฟ้าตำบลโคกขมิ้น	0	1	2	4	2
43	สหกรณ์สตรีบ้านด่าน	4	1	3	4	2
44	สหกรณ์บริการเดินรถบุรีรัมย์	4	1	3	4	2
45	สหกรณ์สตรีเทศบาลเมืองบุรีรัมย์	0	4	0	4	2
46	สหกรณ์ประมงจังหวัดบุรีรัมย์	2	1	3	4	2
47	ร้านสหกรณ์วิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์	4	3	2	4	2
48	สหกรณ์การเกษตรตำบลบ้านแวง	4	0	3	4	2

ที่	รายชื่อสหกรณ์	การมีส่วนร่วม	เสถียรภาพ	ควบคุมภายใน	ข้อบกพร่อง	ระดับชั้น
49	สหกรณ์การเกษตรตำบลหนองแวง	4	2	1	4	2
50	สหกรณ์การเกษตรทอผ้าไหมบ้านคู	4	4	1	4	2
51	สหกรณ์การเกษตรพุทไธสง	0	1	3	2	2
52	สหกรณ์การเกษตรหนองฮาง	4	0	2	4	2
53	สหกรณ์ชาวสวนยางตุมใหญ่	4	3	1	4	2
54	สหกรณ์บ้านใหม่ไชยพจน์	2	1	1	4	2
55	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสตีก-แคนดง	0	1	3	4	2
56	สหกรณ์ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหัวสะพาน	0	4	0	4	2
57	สหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะ-แกะจังหวัดบุรีรัมย์ 2017	0	1	0	4	2
58	สหกรณ์สตรีคูเมือง	0	2	0	4	2
59	สหกรณ์สตรีพุทไธสง	2	2	3	4	2
60	สหกรณ์เครดิตยูเนียนคูเมือง	0	0	3	4	2
61	สหกรณ์บริการบ้านมั่นคงชุมชนโนนหนองสรวง	0	3	1	4	2
62	สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค.บุรีรัมย์	4	1	3	4	2
63	สหกรณ์การเกษตรก้านเหลือง	4	4	2	4	2
64	สหกรณ์การเกษตรนางรอง	4	1	3	2	2
65	สหกรณ์การเกษตรโนนสุวรรณ	4	0	3	2	2
66	สหกรณ์การเกษตรรักรับดินทร์ปะคำ	0	2	0	4	2
67	สหกรณ์จัดที่ดินทุ่งประเทียน้อยหนองปล่อง	4	3	0	4	2
68	สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชน ทรัพย์พระยา	4	3	1	4	2
69	สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชน ลำไทรโยง	4	1	3	4	2
70	สหกรณ์สตรีนางรอง	4	3	3	2	2
71	สหกรณ์หมู่บ้านป่าไม้ป่าดงใหญ่ 2	2	3	0	4	2
72	สหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมบ้านกรวด	0	0	3	4	2
73	สหกรณ์กองทุนสวนยางละหานทราย	0	0	3	4	2
74	สหกรณ์การเกษตร ศพก.แปลงใหญ่ละหานทราย	0	2	1	4	2

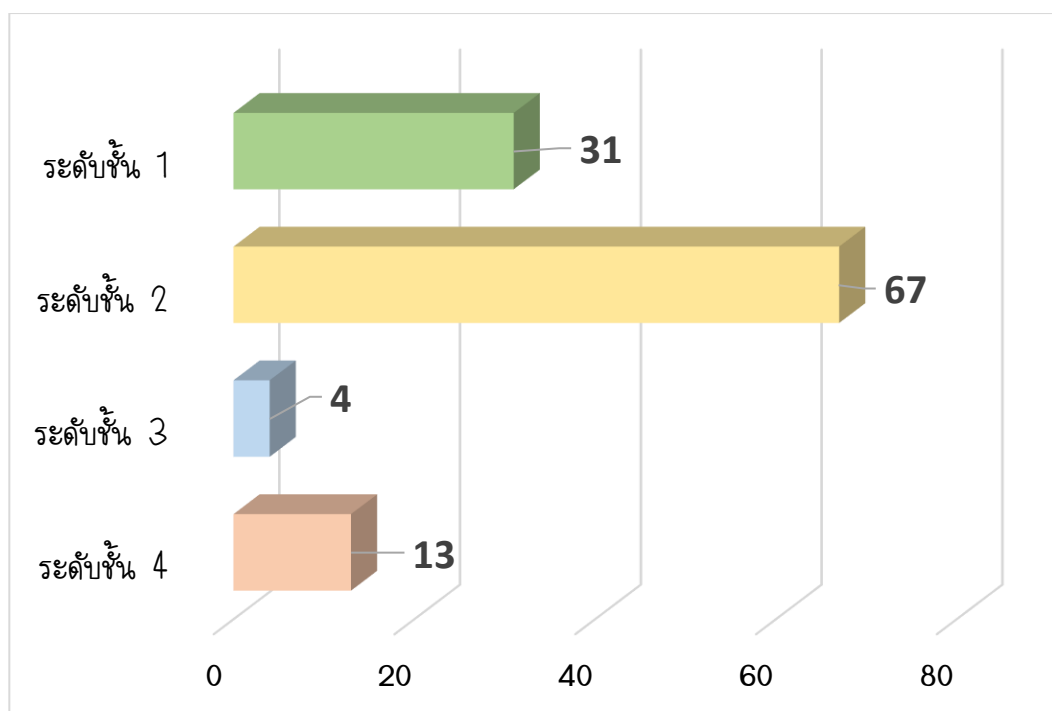

ที่	รายชื่อสหกรณ์	การมีส่วนร่วม	เสถียรภาพ	ควบคุมภายใน	ข้อบกพร่อง	ระดับชั้น
75	สหกรณ์การเกษตรตำบลเขาคอก	4	0	0	4	2
76	สหกรณ์การเกษตรโนนดินแดง	4	0	3	4	2
77	สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสะพานทรายลำจังหัน	0	0	3	4	2
78	สหกรณ์การเกษตรประโคนชัย	0	3	4	4	2
79	สหกรณ์การเกษตรแสงโพน	4	3	1	4	2
80	สหกรณ์การเกษตรอำเภอบ้านกรวด	0	1	3	4	2
81	สหกรณ์สตรีโนนดินแดง	4	4	0	4	2
82	สหกรณ์สตรีประโคนชัย	0	0	3	4	2
83	สหกรณ์เครดิตยูเนียนตำบลเขาคอก	2	1	0	4	2
84	สหกรณ์รถยนต์โดยสารบุรีรัมย์	4	1	3	4	2
85	สหกรณ์การเกษตรตำบลบุกระสัง	4	2	1	4	2
86	สหกรณ์การเกษตรถาวร	0	2	1	4	2
87	สหกรณ์การเกษตรทฤษฎีใหม่ตลาดโพธิ์	0	1	0	2	2
88	สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นตำบลโคกล่าม	0	4	0	4	2
89	สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินลำปลายมาศ	4	0	3	4	2
90	สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินหนองหงส์	0	1	3	4	2
91	สหกรณ์การเกษตรลำปลายมาศ	4	3	3	2	2
92	สหกรณ์การเกษตรห้วยหิน	4	3	1	4	2
93	สหกรณ์โครงการนำร่องน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรตำบลแสงพัน	0	2	1	4	2
94	สหกรณ์ที่ดินลำปลายมาศหนึ่ง	0	4	3	4	2
95	สหกรณ์สตรีลำปลายมาศ	0	2	3	4	2
96	สหกรณ์สตรีหนองกี่	2	3	1	4	2
97	สหกรณ์กองทุนสวนยางแคนดง	0	1	3	4	2
98	สหกรณ์การเกษตรคูเมือง	4	1	3	4	2
99	สหกรณ์สตรีเมืองบุรีรัมย์	0	0	1	4	3
100	สหกรณ์การเกษตรปลื้มพัฒนา	0	0	0	4	3

ที่	รายชื่อสหกรณ์	การมีส่วนรวม	เสถียรภาพ	ควบคุมภายใน	ข้อบกพร่อง	ระดับชั้น
101	สหกรณ์สตรีปะคำ	0	0	1	4	3
102	สหกรณ์สตรีหนองหงส์	0	0	1	4	3
103	สหกรณ์การเกษตร สกย.อ.(1) บ้านยาง	0	0	0	4	4
104	สหกรณ์การเกษตรทรัพย์เจริญ	0	0	0	4	4
105	สหกรณ์การเกษตรที่ดินนางรอง	0	0	0	4	4
106	สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยบ้านด่าน	0	0	0	4	4
107	สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยละหานทราย	0	0	0	4	4
108	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านยางลาว	0	0	0	4	4
109	สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนบ้านสิงห์	0	0	0	4	4
110	สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนหนองปล้อง	0	0	0	4	4
111	สหกรณ์สตรีกระสัง	0	0	0	4	4
112	สหกรณ์สตรีชำนิ	0	0	0	4	4
113	สหกรณ์สมัชชาลำนางรอง	0	0	0	4	4
114	สหกรณ์บริการชุมชนบ้านเอื้ออาทรบุรีรัมย์ 1	0	0	0	4	4
115	สหกรณ์สตรีบ้านกรวด	0	0	0	4	4

แผนภูมิแสดงผลการดำเนินงานและแนวทางการยกระดับชั้นสหกรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566)

แนวทางการรักษาและการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

1. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายตามการประเมินทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เสถียรภาพทางการเงิน การควบคุมภายใน และด้านการบริหารงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดการยกระดับความเข้มแข็ง
2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อกำหนดแนวทาง ขั้นตอน วิธีการยกระดับของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในแต่ละด้านที่ต้องได้รับการผลักดัน พัฒนาให้สามารถยกระดับความเข้มแข็งได้
3. แนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ปฏิบัติตามแนวทาง ขั้นตอน วิธีการ ที่วางไว้
4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อติดตามความก้าวหน้าและปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขต่อไป

แนวทางการส่งเสริมสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความสามารถในการให้บริการสมาชิก

สาเหตุ	แนวทาง ขั้นตอนการแก้ไข
-สินค้า/บริการ ไม่ตรงตามต้องการของสมาชิก	-สำรวจความต้องการสินค้า/บริการที่สมาชิกต้องการ -จัดหาสินค้า/ความต้องการ ตามที่สมาชิกต้องการ
-ขาดการประชาสัมพันธ์และการจูงใจให้สมาชิกร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	-ทำความเข้าใจกับสมาชิก เพื่อให้มาร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เช่น ประชาสัมพันธ์ในที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมกลุ่มสมาชิก -ใช้เทคโนโลยีมาช่วย เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ การสร้างกลุ่มเฟซบุ๊ก เพื่อให้สมาชิกติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว
-สมาชิกให้ความสำคัญกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรน้อยเกินไป	-สร้างความเข้าใจให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ทุกคนเป็นเจ้าของ ร่วมถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

2. ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ

นำข้อมูลจากงบการเงินของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มาวิเคราะห์ตามอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 7 อัตราส่วน ที่บ่งบอกถึงเสถียรภาพของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

2.1 ข้อมูลตำแหน่งในกลุ่มโดยจัดลำดับ (Ranking Score) จำนวน 4 อัตราส่วน ดังนี้

$$1. \text{ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (เท่า) } = \frac{\text{หนี้สิน}}{\text{ทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร}}$$

ถ้าอัตราส่วนมีค่าสูง แสดงว่าสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีหนี้สินจำนวนมาก หรือสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีทุนของตัวเองน้อย

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : -เพิ่มทุนของสหกรณ์ เช่น ชักชวนให้สมาชิกเพิ่มหุ้น จัดสรรทุนสำรอง และทุน สะสมให้มากขึ้น
-ลดการกู้ยืมจากสถาบันอื่นลง

$$2. \text{ อัตราผลตอบแทนต่อทุน (ร้อยละ) } = \frac{\text{กำไร ขาดทุน สุทธิ}}{\text{ทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ยิ่งอัตราส่วนสูงยิ่งดี แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรสามารถบริหารจัดการทุนที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : บริหารจัดการทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพ ทำให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีกำไรมากขึ้น เช่น ธุรกิจสินเชื่อ ควรจัดเงินทุน ดอกเบี้ย เพื่อไม่ให้เกิด หนี้ค้าง ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำหน่ายสินค้ามากขึ้น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง

$$3. \text{ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ) } = \frac{\text{กำไร ขาดทุน จากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

อัตราส่วนยิ่งสูง ยิ่งดี แสดงว่าสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรสามารถบริหารจัดการสินทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : บริหารจัดการสินทรัพย์ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพ เช่น สหกรณ์ มีเงิน เหลือเกินความจำเป็น สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรอาจจะนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดผลตอบแทนมากกว่าเก็บไว้ที่สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรหรือการฝากออมทรัพย์ การใช้อุปกรณ์ทางการตลาดให้คุ้มค่า เพื่อให้สหกรณ์มีรายได้ เป็นต้น

$$4. \text{ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนต่ำไม่ดี หากอัตราส่วนมีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่า สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน ทำให้อาจมีปัญหาในการชำระหนี้ระยะสั้นได้

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : -สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรลดการกู้ยืมลง

-เพิ่มสินทรัพย์หมุนเวียนให้มากขึ้น เช่น เพิ่มเงินสด/เงินฝากธนาคาร
เพิ่มปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

2.2 ข้อมูลตำแหน่งในกลุ่ม อัตราส่วนมาตรฐาน (Benchmark Score) จำนวน 3 อัตราส่วน ดังนี้

5. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (ร้อยละ)

$$= \frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}} \times 100$$

อัตราส่วนยิ่งต่ำ ยิ่งดี แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ดี

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ไม่จำเป็น เพื่อให้เกิดกำไรมากขึ้น

$$6. \text{ อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์}}$$

อัตราส่วนยิ่งสูง ยิ่งดี แสดงถึง ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : จัดสรรกำไรสุทธิเป็นทุนสำรองให้มากขึ้น ถ้าสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จัดสรรได้ มากกว่าร้อยละ 10 จะยิ่งดี

$$7. \text{ อัตราส่วนหนี้สินระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (ร้อยละ)} = \frac{\text{ลูกหนี้ที่ชำระได้ตามกำหนด}}{\text{ลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ}} \times 100$$

อัตราส่วนยิ่งสูง ยิ่งดี แสดงถึงความสามารถในการติดตามหนี้ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ควรวางแผนการติดตามหนี้ เพื่อให้การชำระหนี้ของสมาชิกเป็นไปตามกำหนด

3. ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร

ประเมินคุณภาพการควบคุมภายใน ว่าสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจะถูกประเมินจากแบบประเมินความเสี่ยงการควบคุมแบบใด ตามเกณฑ์ในบทที่ 2 คือ

1. การประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมแบบมาตรฐาน

การประเมินชั้นคุณภาพการควบคุมภายในแบบมาตรฐาน มี 4 ส่วน จำนวน 260 ข้อ ดังนี้

-**ส่วนที่ 1** สภาพแวดล้อมการควบคุม (25 ข้อ) เป็นการประเมินทัศนคติโดยรวมของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ

- ส่วนที่ 2 ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม (210 ข้อ) ประเมินจาก

- ▶ ด้านการเงินการบัญชี
- ▶ ธุรกิจ 5 ประเภท
- ▶ เงินลงทุนในหลักทรัพย์
- ▶ ที่ดินอาคารและอุปกรณ์
- ▶ เจ้าหนี้เงินกู้
- ▶ สมาชิกและทุน

- ส่วนที่ 3 ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (17 ข้อ)

- ส่วนที่ 4 ระบบการติดตามและประเมินผล (8 ข้อ)

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : นำแบบประเมินมาประเมินสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ว่าไม่ได้ปฏิบัติ หรือปฏิบัติไม่ครบข้อใด ควรให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตามหรือปฏิบัติให้ครบ

2. การประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมแบบภาพรวม

สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรใดที่ไม่เข้าเกณฑ์การประเมินแบบมาตรฐาน ก็จะถูกประเมินแบบภาพรวม 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ระบบบัญชีและการควบคุมภายใน

- ▶ ระบบบัญชีและความซับซ้อนทางบัญชี 14
- ▶ การควบคุมภายใน
- ▶ ผลกระทบทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อระบบบัญชีและการควบคุมภายใน

2.2 การบริหารจัดการ

- ▶ คณะกรรมการดำเนินการ
- ▶ ฝ่ายจัดการ
- ▶ ผู้ตรวจสอบกิจการ/ผู้ตรวจสอบภายใน

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : นำแบบประเมินมาประเมินสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ว่าไม่ได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ครบข้อใด ควรให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตามหรือปฏิบัติให้ครบ

4. ประสิทธิภาพของการบริหารงาน

ประเมินถึงการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตและเกิดข้อบกพร่องในการบริหารสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

แนวทางการส่งเสริม/แก้ไข : - บันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน/ตรวจสอบเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

- เก็บรักษาเงินสดตามระเบียบ
- การดำเนินการตามวัตถุประสงค์
- เจ้าหน้าที่เก็บรักษาเงินและเจ้าหน้าที่บัญชีแยกออกจากกัน
- ตรวจสอบสินค้าคงเหลือเป็นประจำ
- ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
- เมื่อมีการมอบหมายงานกับเจ้าหน้าที่ ควรมีการติดตามงานด้วย

บทที่ 4 ข้อเสนอแนะ

แนวทางการยกระดับชั้นสหกรณ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ ในระยะต่อไป ควรสร้างการมีส่วนร่วมให้ คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ สมาชิก เข้าใจ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ควรมีมาตรการ บทลงโทษที่ ชัดเจน สำหรับกรรมการ ฝ่ายจัดการ ที่กระทำทุจริตจนทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย สหกรณ์ภาค การเกษตรระดับอำเภอควรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้ครอบคลุมทั้งอำเภอทุกแห่ง สหกรณ์ควรพัฒนา บทบาทให้เป็นแหล่งเงินทุนที่เข้าถึงสมาชิกอย่างทั่วถึงและเป็นที่ยึดมั่นของสมาชิกในทุกด้าน ไม่เพียงเฉพาะ กรรมการ สมาชิกสหกรณ์ควรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และประกอบ อาชีพ

การทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ จะต้องมีเป้าหมายตรงกัน คือทำ อย่างไรให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานได้โปร่งใส มีการบริหารจัดการโดยสหกรณ์เอง และต้องปรับเปลี่ยน บทบาทให้เป็นไปตามภารกิจของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สมาชิกของสหกรณ์ มีความรู้ ความเข้าใจและมีความ สำคัญในความเป็นเจ้าของสหกรณ์ การกำกับดูแล เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ การตรวจเยี่ยม การเสวนาปัญหาสหกรณ์ และแนวทางแก้ไขปัญหาก็กับสหกรณ์ เพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรของ สหกรณ์ จะมีส่วนช่วยป้องกันไม่ให้สหกรณ์กระทำการทุจริต และช่วยให้สหกรณ์พัฒนาไปสู่ความสำเร็จต่อไป

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2559. คำแนะนำการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความเข้มแข็งสหกรณ์ปี 2559 – 2560
ไปสู่การปฏิบัติ, กองแผนงาน กรมส่งเสริม สหกรณ์. กรุงเทพฯ

จัดทำโดย : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์
กรมส่งเสริมสหกรณ์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์